

СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

SEMANTIC ANALYSIS OF INNOVATIVE POTENTIAL MANAGEMENT OF ENTERPRISES

У статті проведено семантичний аналіз управління інноваційним потенціалом підприємств. Автентичність управління інноваційним потенціалом проявляється в управлінських інструментах, рішеннях, діях, результатах. На основі проведеного аналізу запропоновано власне бачення дефініції «управління інноваційним потенціалом». На основі проведеного моніторингу формування та розвитку змісту управління інноваційним потенціалом виділено імпульси розвитку управління інноваційним потенціалом, якими виступають наробки управлінських прикладних наук. Розглянуто іманентність управління інноваційним потенціалом як теорії управління, що відображається у діалектичному зв'язку управління інноваційним потенціалом з управлінськими науками. Визначено концептуальні елементи управління інноваційним потенціалом підприємства, які структуруються в окремих модулях: теоретичний зріз, організаційний зріз, практичний зріз.

Ключові слова: управління інноваційним потенціалом, діалектичність управління, розвиток, концептуальні засади управління, управлінські науки.

В статье проведен семантический анализ управления инновационным потен-

циалом предприятий. Аутентичность управления инновационным потенциалом проявляется в управленческих инструментах, решениях, действиях, результатах. На основе проведенного анализа предложено собственное видение дефиниции «управление инновационным потенциалом». На основе мониторинга формирования и развития содержания управления инновационным потенциалом выделены импульсы развития управления инновационным потенциалом, которыми выступают наработки управленческих прикладных наук. Рассмотрена имманентность управления инновационным потенциалом как теории управления, что отображается в диалектической связи управления инновационным потенциалом с управленческими науками. Указанные концептуальные элементы управления инновационным потенциалом предприятия структурируются в отдельных модулях: теоретический срез, организационный срез, практический срез.

Ключевые слова: управление инновационным потенциалом, диалектичность управления, развитие, концептуальные основы управления, управленческие науки.

УДК 330.341.1

<https://doi.org/10.32843/infrastruct33-27>

Лохман Н.В.

к.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки та бізнесу
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Dynamic development of the Ukrainian economy has put forward a number of tasks related to managing the innovative potential of enterprises. In the article semantic analysis of management of innovative potential of enterprises is conducted. Authenticity of management of innovative potential manifests itself in managerial tools, decisions, actions and results. On the basis of the analysis, we propose our own vision of the definition of "management of innovation potential" as an integrated system of actions that, with the purpose of activating and accelerating innovative transformations in order to obtain technical, economic, social results. On the basis of the monitoring of the formation and development of the contents of the management of innovation potential, impulses of development of management of innovation potential, which are the products of management applied sciences, are highlighted. The imperatives of the development of management of innovative potential, which are both economic and non-economic sciences, which are basic for the said management, are considered. Considered the immanence of management of innovative potential as a management theory, reflected in the dialectical connection of management of innovative potential with managerial sciences. As a result of the analysis of the influence of both general economic and managerial sciences, it was noted that the formation of theoretical and practical grounds for management of innovation potential contributed to the development of managerial and economic sciences. The mentioned conceptual elements of management of the innovative potential of the enterprise, which are structured in separate modules: theoretical cut (purpose, task, methodological approach, functions, principles, elements, time lag, criteria, properties), organizational cut (analytical and constructive decisions), practical cut (strategic, operational decisions, competency priorities). It is noted that the conceptual foundations of management of innovative potential are the main ideas and actions that are detailed and underlie the management of the innovation-oriented enterprise.

Key words: management of innovative potential, dialectic management, development, conceptual foundations of management, management science.

Постановка проблеми. Прогресивний досвід розвинених країн свідчить, що процес існування і розвитку туристичних підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках неможливий без використання інноваційного потенціалу, тобто альтернативи інноваційному розвитку сьогодні не існує. Інноваційний потенціал, як і будь-який інший потенціал, вимагає ефективного управління, тому в рамках інноваційного простору існує необхідність у застосуванні ефективного управління інноваційним потенціалом як важливої умови саморозвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням управління інноваційним потенціалом підприємств присвячено дослідження В.Г. Фахрисламова та С.Г. Фахрисламової [3]. Стратегіч-

ний аспект управління інноваційним потенціалом підприємств докладно висвітлений О.І. Вікарчуком [4]. Дослідження К.Б. Герасимова [2] присвячені визначенню місця інноваційного потенціалу в управлінні підприємствами. Моделювання процесу управління інноваційним потенціалом підприємства розглянуто в роботі Н.А. Салтикова [1].

Аналіз наукових досліджень довів значущість проблематики управління інноваційним потенціалом підприємств, а також висвітлив необхідність семантичного аналізу та автентифікації категорії «управління інноваційним потенціалом».

Постановка завдання. Динамічний розвиток української економіки висунув цілу низку завдань щодо управління інноваційним потенціалом підприємств. Базовим завданням є розуміння сут-

ності і змісту цієї категорії, тому що розвиток підприємств неможливий без формування і використання інноваційного потенціалу, що потребує ефективного управління, тому метою дослідження є здійснення семантичного аналізу управління інноваційним потенціалом підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У загальному розумінні управління – це система управлінських дій, які забезпечують досягнення поставлених цілей шляхом перетворення ресурсів на «вході» на продукцію на «виході» [1, с. 65].

Категорію «управління інноваційним потенціалом» К.Б. Герасимов [2, с. 104] визначає як взаємодію об'єкта управління (інноваційний потенціал) і суб'єкта управління (органи управління), який приймає рішення стосовно об'єкта. Під час характеристики управління інноваційним потенціалом науковець концентрує увагу на інноваційних стратегіях, які забезпечують розвиток цього потенціалу. В.Г. Фахрисламов та С.Г. Фахрисламова [3] пропонують розглядати управління інноваційним потенціалом як платформу для впровадження

інновацій. Отже, визначення категорії «управління інноваційним потенціалом» мають різноманітні характеристики з боку різних авторів, але всі вони не суперечать, а доповнюють одна одну.

Автентичність управління інноваційним потенціалом проявляється в управлінських інструментах, рішеннях, діях, результатах (рис. 1).

На основі отриманого аналізу пропонуємо власне бачення дефініції «управління інноваційним потенціалом».

Управління інноваційним потенціалом – інтегрована система дій, яка характеризується застосуванням управлінських функцій, методів і інструментарію відносно матеріально-технічного, інформаційного, фінансового, кадрового складників потенціалу підприємства з метою активізації та прискорення інноваційних перетворень для отримання технічного, економічного, соціального результатів.

Іманентність управління інноваційним потенціалом як теорії управління відображається у діалектичному зв'язку управління інноваційним потенціалом з управлінськими науками, такими

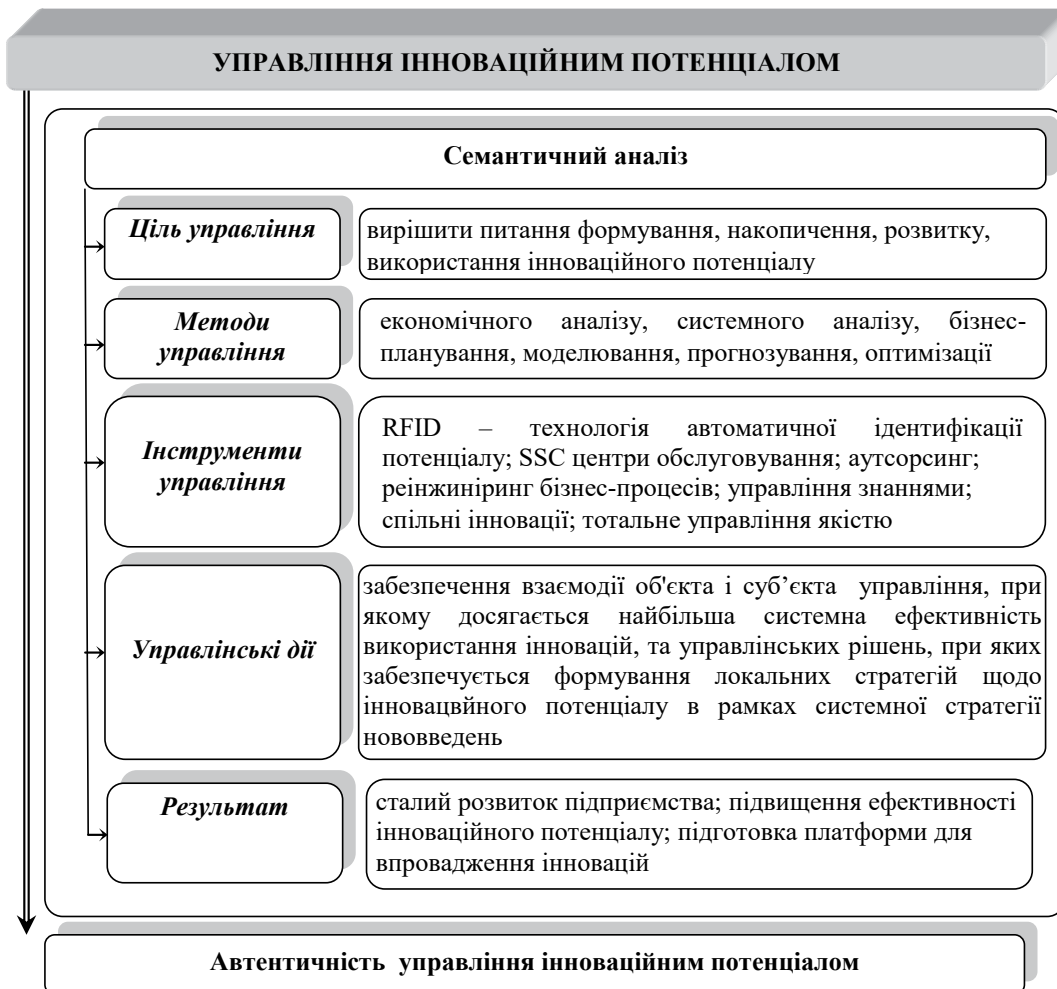

Рис. 1. Семантичний аналіз категорії «управління інноваційним потенціалом»

Джерело: складено на основі [2–4]

як: стратегічне управління, антикризове управління (управління розвитком), логістичне управління, управління інноваціями, управління інвестиціями, управління виробництвом, управління маркетингом, управління знаннями, управління інтелектуальною власністю, управління ризиками, управління проектами, управління інформацією, управління витратами, управління персоналом, управління якістю тощо.

Діалектичність управління інноваційним потенціалом як полісистемним явищем проявляється в русі, розвитку та динаміці тенденцій цього управління на основі наявних теоретичних наробок управлінських наук.

На основі проведеного моніторингу формування та розвитку змісту управління інноваційним потенціалом можна відзначити, що імпульсом розвитку управління інноваційним потенціалом виступають наробки таких управлінських прикладних наук, як: стратегічне управління, антикризове управління (управління розвитком), логістичне управління, управління інноваціями, управління потенціалом, управління маркетингом, управління знаннями, управління інтелектуальною власністю, управління ризиками, управління проектами, управління інформацією, управління персоналом, управління якістю, управління конкурентоспроможністю підприємства, управління економікою підприємства.

Імперативами розвитку управління інноваційним потенціалом виступають як економічні, так і неекономічні науки, які є базовими для зазначеного управління.

Завдяки теорії менеджменту можливо казати про застосування в управлінні інноваційним потенціалом закономірностей управлінських відносин; завдяки фінансам можна казати про впровадження закономірностей фінансових відносин та грошових фондів в управлінні інноваційним потенціалом; завдяки маркетингу можливо застосування законів та закономірностей ринкових відносин; бухгалтерський облік забезпечує визначення стану засобів організації (через збір, узагальнення, систематизацію даних); завдяки правовій науці і практиці можливо казати про правове регулювання в межах управління інноваційним потенціалом; економічна теорія забезпечує управлінню інноваційним потенціалом рішення питань щодо дослідження виробничих відносин за обмежених ресурсів та розподілу і споживання матеріальних благ; основні наробки психології як науки та практики дають змогу використовувати в управлінні особливості формування, розвитку та прояву психологічних явищ і процесів; вплив теорії і практики підприємництва на розвиток управління інноваційним потенціалом полягає у можливості застосовувати питання максимізації можливостей задоволення комплексу соціально-економічних

потреб в умовах невизначеності з метою отримання підприємницького доходу; завдяки статистиці можливо казати про використання методик визначення розміру і кількісного співвідношення під час визначення соціально-економічних явищ.

У результаті аналізу впливу як загальноекономічних, так і управлінських наук слід відзначити, що формуванню теоретичного і практичного підґрунтя управління інноваційним потенціалом сприяв розвиток стратегічного управління інноваціями, антикризового управління інноваціями (управління інноваційним розвитком), логістичного управління інноваціями, управління безпосередньо інноваціями, управління інноваційним продуктом, управління інноваційними інвестиціями, управління виробництвом інновацій, управління маркетингом інновацій, управління знаннями, управління інтелектуальною власністю, управління інноваційними ризиками, управління інноваційними проектами, управління інформацією, управління витратами на інновації, управління персоналом, управління якістю інновацій, управління конкурентоспроможністю інноваційного підприємства, економічного управління підприємством. Зазначені концептуальні напрями розвитку дають можливість сформулювати уяву про елементи та зміст самого управління інноваційним потенціалом.

Управління інноваційним потенціалом підприємства – це складна багатофакторна система, яка охоплює окремі модулі: теоретичний зріз, організаційний зріз, практичний зріз. У рамках теоретичного зрізу доцільно розглядати: мету управління інноваційним потенціалом; завдання, які конкретизують цю мету; визначений методичний підхід до управління інноваційним потенціалом; функції та принципи управління інноваційним потенціалом; основні елементи управління, такі як суб'єкт та об'єкт; часовий лаг, у межах якого реалізується визначений методичний підхід до управління інноваційним потенціалом; критерії та властивості управління, які визначають рамки застосування запропонованого підходу. Організаційний зріз є циклічним складником, який забезпечує трансформацію теоретичних елементів у практичні дії й охоплює аналітичні та конструктивні рішення. Практичний зріз спрямований на стратегічні та оперативні рішення щодо управління інноваційним потенціалом туристичного підприємства і забезпечує компетентнісний розвиток інноваційного потенціалу [5, с. 122].

Розглянуті концептуальні засади управління інноваційним потенціалом – це основні ідеї та дії, які деталізовані й лежать в основі управління інноваційно орієнтованим підприємством для досягнення ним результатів.

Висновки з проведеного дослідження. Семантичний аналіз управління інноваційним потенціалом підприємств дав можливість іденти-

фікувати ціль, методи, інструменти, дії, результати управління. Іманентність управління інноваційним потенціалом як теорії управління відображається у діалектичному зв'язку управління інноваційним потенціалом з управлінськими науками.

Перспективами подальших досліджень є оцінка ефективності управління інноваційним потенціалом підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Салтыков Н.А. Моделирование процесса управления инновационным потенциалом промышленного предприятия. *Вестник Удмуртского университета. Экономика и право*. 2012. Вып. 2. С. 64–69.

2. Герасимов К.Б. Инновационный потенциал управления операциями организации : монография. Самара : МАКУ. САГМУ, 2010. 216 с.

3. Фахрисламов В.Г., Фахрисламова С.Г. Управление инновационным потенциалом организации – фактор конкурентоспособности. *Молодежь и наука* : сборник материалов VIII Всероссийской научно-технической конференции студентов, аспирантов и молодых ученых. Красноярск : Сиб. федер. ун-т., 2012 URL : <http://conf.sfu-kras.ru/sites/mn2012/thesis/s005/s005-158.pdf> (дата звернення: 03.08.2019).

4. Вікарчук О.І. Інноваційний потенціал: основа розробки стратегії розвитку підприємства. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. *Технічний прогрес і ефективність виробництва*. 2009. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/7755> (дата звернення: 13.07.2019).

5. Лохман Н.В. Концептуальні засади управління інноваційним підприємством. *Економіка. Бізнес-адміністрування. Право*. 2018. № 3. С. 118–129.

REFERENCES:

1. Saltykov N.A. (2012) Modelirovaniye protsessa upravleniya innovatsionnym potentsialom promyshlennogo predpriyatiya [Modeling the process of managing the innovative potential of an industrial enterprise]. *Vestnik udmurtskogo universiteta. Ekonomika i pravo*, vol. 2, pp. 64-69.

2. Gerasimov K.B. (2010) Innovatsionnyy potentsial upravleniya operatsiyami organizatsii [Innovative management potential of the organization]. Samara: MAKU. SAGMU. 216 p. (in Russian)

3. Fakhrislamov V.G., Fakhrislamova S.G. (2012) Upravleniye innovatsionnym potentsialom organizatsii – faktor konkurentosposobnosti [Management of the organization's innovative potential is a factor of competitiveness]. *Molodezh' i nauka: sbornik materialov VIII Vserossiyskoy nauchno-tekhnicheskoy konferentsii studentov, aspirantov i molodykh uchenykh*. Krasnoyarsk. Sib. feder. un-t. Available at: <http://conf.sfu-kras.ru/sites/mn2012/thesis/s005/s005-158.pdf>

4. Vikarchuk O.I. (2009) Innovatsiyyny potentsial: osnova rozrobky stratehiyi rozvytku pidpryyemstva [Innovation potential: the basis of development of enterprise development strategy]. *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu «Kharkivs'kyi politekhnichnyy instytut»*. Zbirnyk naukovykh prats'. Tematychnyy vypusk: Tekhnichnyy prohres i efektyvnist' vyrobnytstva» Available at: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/7755> (accessed 13 July 2019).

5. Lokhman N.V. (2018) Kontseptual'ni zasady upravlinnya innovatsiynym pidpryyemstvom [Conceptual bases of management of innovative enterprise]. *Ekonomika. Biznes-administruvannya. Pravo. Zhurnal Kyivskoho universytetu rynkovykh vidnosyn*, vol. 3, pp. 118-129.

Lokhman Natalya

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Economics and Business
Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mikhail Tugan-Baranovsky

SEMANTIC ANALYSIS OF INNOVATIVE POTENTIAL MANAGEMENT OF ENTERPRISES

The purpose of the article. Dynamic development of the Ukrainian economy has put forward a number of tasks related to managing the innovative potential of enterprises. The basic task is to understand the essence and content of this category, because the development of enterprises is not possible without the formation and use of innovative capacity that needs effective management. Therefore, the purpose of the research is to carry out a semantic analysis of the management of the innovative potential of enterprises.

Methodology. In the course of the research, the methods of theoretical analysis and synthesis (for the analysis of the essence and content of the category of management of the innovation potential), the logical method (for characterization of the management of innovation potential as a polysystem phenomenon) and the method of graphic representation (for constructing the results of the semantic analysis of management of the innovative potential of the enterprise) were used.

Results. Authenticity of management of innovative potential manifests itself in managerial tools, decisions, actions and results. On the basis of the conducted analysis, we propose an own vision for the definition of "management of innovation potential". On the basis of the monitoring of the formation and development of the contents of the management of innovation potential, impulses of development of management of innovation potential, which are the products of management applied sciences, are highlighted. The imperatives of the development of management of innovative potential, which are both economic and non-economic sciences, which are basic for the said management, are considered. Considered the immanence of management of innovative potential as a management theory, reflected in the dialectical connection of management of innovative potential with managerial sciences. As a result of the analysis of the influence of both general economic and managerial sciences, it was noted that the formation of theoretical and practical grounds for management of innovation potential contributed to the development of managerial and economic sciences. The mentioned conceptual elements of management of the innovative potential of the enterprise, which are structured in separate modules: theoretical cut (purpose, task, methodological approach, functions, principles, elements, time lag, criteria, properties), organizational cut (analytical and constructive decisions), practical cut (strategic, operational decisions, competency priorities). It is noted that the conceptual foundations of management of innovative potential are the main ideas and actions that are detailed and underlie the management of the innovation-oriented enterprise.

Practical implications. On the basis of theoretical studies, the essence of the management of the innovative potential of the enterprise was interpreted, which allowed to consider this category as an integrated system of actions, characterized by the use of managerial functions, methods and tools regarding the material, technical, informational, financial, human resources components of the company with the aim of activating and accelerating innovation transformation in order to obtain technical, economic, social results.

Value / originality. Semantic analysis of the management of innovative potential of enterprises made it possible to identify the purpose, methods, tools, actions, management results. The immanence of managing innovation potential as a management theory is reflected in the dialectical relationship between management of innovative potential and managerial sciences.